

Till Socialdepartementet

Dnr S2018/03762/FS

Översyn av maskinell dos, extempore, prövningsläkemedel m.m.

Sveriges Farmaceuter har emottagit rubricerad remiss och kommer att besvara relevanta delar, huvudsakligen, ur ett professionsperspektiv.

Maskinell dosdispensering

Utredningens bedömning: Den aktör som bedriver den maskinella dosdispenseringen ska också ha ansvar för expedieringen av läkemedlen.

Förbundets är enig i denna bedömning. Det är inte ändamålsenligt att lägga detta ansvar på apotekare eller receptarier som ska lämna ut dospåsarna på apotek eller personal på boenden.

Utredningens bedömning: Det ska inte införas en skyldighet för dosapotek att tillhandahålla läkemedel specifikt maskinellt dosdispenserade. Dosapoteken ska liksom idag endast omfattas av öppenvårdsapotekens generella tillhandahållandesskyldighet enligt lagen om handel med läkemedel.

Förbundet är enig i denna bedömning som öppnar upp för en flexibilitet för eventuella framtida lösningar som kanske inte alls ser ut som dagens dispenseringslösningar.

Utredningens bedömning: Det finns inget behov av att införa särskilda bestämmelser i lag eller förordning om dosapotekens information eller rådgivning.

Förbundet delar utredningens bedömning att denna fråga i viss mån kommer att omhändertas i och med Läkemedelsverkets uppdrag att föreskrifta om information och rådgivning. Dilemmat med distanslösningar, vare sig det är via dosapotek eller e-apotek, är svårigheterna att fånga informationsbehov som patienten kanske inte ens är medveten om själv. Sannolikheten att hitta dessa omedvetna behov är betydligt större vid en fysisk kontakt med en apotekare eller receptarie på exempelvis apotek. Vi vill också trycka på vikten av att genomföra läkemedelsgenomgångar för patienter med dosdispenserade läkemedel och att det inte ska råda tvivel om vilken patientansvarig läkare som har ansvaret för att dessa genomförs årligen.

EXPERTER PÅ LÄKEMEDEL

Sveriges Farmaceuter

Adress Box 3215 · Vasagatan 48 · 103 64 Stockholm

Telefon 08-507 999 00 Fax 08-507 999 99 E-post post@sverigesfarmaceuter.se Webbplats www.sverigesfarmaceuter.se

Utredningens bedömning: Det är viktigt att landstingen och kommunerna samverkar kring upphandling av maskinell dosdispensering, till exempel beträffande finansiering av och kravspecifikationer på tjänsten.

Förbundet är helt enig i denna slutsats och har noterat kommuners ”beröringsskräck” vad gäller läkemedel där man mer eller mindre konsekvent hänvisar till landsting eller region i frågor som rör detta. I och med att allt fler patienter förflyttas från sjukhusbaserad vård ut i eget boende alternativt äldreboenden, blir också läkemedel ett växande område för kommunal hälso- och sjukvård. Och det är, som utredningen skriver, inte sällan i kommunala sektorn man ser de stora vinsterna av lyckosam läkemedelsbehandling.

Utredningens bedömning: Det ska inte införas en generell skyldighet för öppenvårdsapotek att bedriva dosverksamhet eller att tillhandahålla tjänsten maskinell dosdispensering.

Förbundet är enig i denna bedömning och de argument som utredningen anför.

Utredningens bedömning: Det ska inte införas en generell skyldighet för öppenvårdsapotek att vara utlämningsställe åt dosapotek för maskinellt dosdispenserade läkemedel.

Förbundet ställer sig frågande till bedömningen. Situationen att en patient som hämtar sina dosrullar inte får svar på eventuella frågor rörande sina dosdispenserade läkemedel känns främmande, så länge frågorna är av allmänfarmaceutisk karaktär. Att den expedierande apotekaren eller receptarien skulle hänvisa till dosapotek är sannolikt relativt ovanligt, under förutsättning att det finns teoretiska möjligheter att besvara frågan. Därmed ska man vara medveten om att möjligheter till att fånga upp de ibland uttalade informationsbehov som finns går förlorade om det inte är en apotekare eller receptarie som lämnar ut dospåsarna. En lösning, där apoteken *ska* användas som utlämningsställe och andra distributionskanaler i undantagsfall exempelvis om det inte finns ett öppenvårdsapotek inom rimligt avstånd, hade varit bättre.

Utredningens bedömning: Det finns inga uttryckliga hinder i lag mot att enskilda patienter, eller privata vårdgivare, själva avtalar med och betalar ett öppenvårdsapotek eller en dosaktör för att få sina läkemedel maskinellt dosdispenserade.

Förbundet tillstyrker denna bedömning och förslag om att apotekare och receptarier ska kunna avgöra om ett läkemedel kan dosdispenseras maskinellt. Utredningen skriver vidare att det inte finns några hinder mot att *apotekspersonal* även skulle kunna ta emot dossamtycke. Begreppet *apotekspersonal* innefattar även icke-legitimerad personal såsom butiksassistenter, kassapersonal och apotekstekniker. Därmed är apotekspersonal inte relevant utan ska ersättas med farmaceut som med den kompetens professionerna besitter är bättre lämpad att hantera och agera i dosfrågor såsom samtycke, något som också återges i propositionen om nationell läkemedelslista beträffande samtycke.

Utredningens bedömning: En farmaceut kan bedöma om patientens läkemedelsanvändning är lämplig för maskinell dosdispensering.

Förbundet delar denna bedömning. Om så blir fallet, måste dock relevanta IT-stöd och kompetensutveckling finnas tillhanda för att kunna göra dessa bedömningar korrekt. Idag har de flesta apotekare och receptarier framför allt tillgång till FASS, bipacksedlar och produktresuméer, vilket inte alltid ger tillräcklig information om de förutsättningar

som finns för att kunna dispensera. Vi skulle också vilja peka på möjligheterna som ligger i Nationella läkemedelsstrategins projekt beträffande kommunikationsbehov mellan ordinator och öppenvårdsapotek där möjligheten för farmaceuten att kommunicera ett vid receptdisken upptäckt behov eller önskan om dos från patient skulle kunna kommuniceras direkt till förskrivaren.

Utredningens bedömning: Det finns flera principiellt olika tänkbara alternativ till dagens pris- och ersättningsmodell för maskinell dosdispensering. Alternativen har både för- och nackdelar i förhållande till varandra och i jämförelse med dagens modell.

Förbundet har inte för avsikt att ta ställning till de olika föreslagna modellerna men konstaterar att sedan utredningen författades har TLV ålagts ett uppdrag att förbereda en pristrangordning för periodens vara för utbyte av maskinellt dosdispenserade läkemedel, S2018/04691 /FS.

Utredningens bedömning: Den generella förmågan att hantera störningar i läkemedelsförsörjningen behöver stärkas. Ambitionen för kontinuitetsplanering behöver därför höjas. Det gäller för läkemedelsförsörjning generellt, men också för dosdispensering specifikt som en del av samhällets läkemedelsförsörjning.

Förbundet tillstyrker denna bedömning och särskilt delen som handlar om näringslivets engagemang i planeringen av dessa delar. Utredningen bedömer också att ingen offentlig aktör eller myndighet ska ges ett särskilt uppdrag att nationellt ansvara för kontinuitetsfrågor kopplade till dosdispensering utan hänskjuter ansvaret till landsting och kommuner. Argumentationen till detta är inte svår att förstå, dock finns uppenbara risker att hänskjuta problematiken till regional nivå inte minst med tanke på risk för olika förutsättningar vilken kan resultera i ojämlika åtgärder. Sammanfattningsvis bedömer förbundet att utredningen lyfter en viktig fråga men inte egentligen kommer till några skarpa förslag kring hur frågan ska omhändertas. Frågan är också relevant att koppla till det projekt som ligger under Nationella läkemedelsstrategins projekt rörande restsituationer.

Utredningens förslag: Upphandlingsmyndigheten ska ges i uppdrag av regeringen att analysera och lämna konkreta förslag till hur upphandlande myndigheter kan vidareutveckla upphandling av maskinell dosdispensering. Uppdraget ska finansieras genom att myndigheten tilldelas särskilda medel för detta.

Förbundet tillstyrker förslaget. Det är uppenbart att det föreligger problem med dagens ordning som behöver adresseras. Dagens osäkerhet beträffande utfall av förhandlingar, överklaganden etc skapar psykosocialt stressande situationer för de personer som arbetar hos aktörer som bedriver dosdispensering. Risker för bristande kontinuitet leder också till påtagliga patientsäkerhetsrisker. Utredningen lämnar också fler och konkreta förslag på hur situationen skulle kunna lösas framöver.

Distribution av provningsläkemedel

Förbundet delar den nulägesanalys och problembeskrivning som utredningen ger och tillstyrker de förslag som ges. Vi bedömer att förslagen är ändamålsenliga, kostnadsreducerande och underlättar inte minst de provningar som inkluderar frys- och kyläkemedel samt att möjlighet ges för aktör med partihandelstillstånd inom EES att direktdistribuera provningsläkemedel. Det är också positivt att förslagen öppnar upp för nya aktörer att erbjuda tilläggstjänster, vilket vi ser som en intressant utveckling av arbetsmarknaden för apotekare och receptarier.

Extemporeläkemedel och lagerberedningar

Förbundet tillstyrker de bedömningar och förslag som ges under avsnittet.

Kommunikationslösning för licensansökan

Förbundet tillstyrker de bedömningar och förslag som ges under avsnittet.

För Sveriges Farmaceuter
Stockholm 181122

Clary Holtendal
Föredragande

Kristina Billberg
Förbundsordförande